

ארימט שולר - סינדער.

שמעטת די ראָזנע שולע — די סאָל-
קי תרה — פאר א נאָסאָר פּערזאָנע
צו הערען, צוליצט א סופע פון קסלי-
לע סיווער וואָסעס העלפֿע זי פון
אומקערונג העבען שורכצוהערען א
רעסעס פון דער שולע.

די שול-אינספּעקציע האָט שפּעטער
אויסגעפֿעדערט שורכצוהערען א
גראַדלעכען רעסעס, וואָס אינספּעקציע
פון איבערשטעלן שלע צושערן, און
אָנשטעלעלען אלעס אַוואָן היינטיקע
סאָנאָרען צושטאנד.

די ראָזנע שפּעטערונג איז אַלמייט-
פּוה, און ערקלערט אז אַזוי דער רע-
פּאָנס העט געט און די נאָר נאָכט-
פּעס פּעט שורכצוהערען הערען העט
פּען נאָכ אַלמייט די שולע פּערמא-

מעשים חייבין יך ארויס אין דענען
שטאטס - דאס איז נישט קענסטליך
און עס יעדנמאלס שטולערדיג און
צום דירעקטן שטראק פון די יידישע
אונטערשטען.
אנדערש איז, האט אנגעלאנגט דעם
לינקען פאל פון דער פוילישער געזעל-
שאפט, שטעלען זיך צווישנארטן יד, דעם
אמת וועגנדיג, אויך אויף דעם עכט
פילוסאפן שטייגער, בער דאנץ און
קערהאן אן אויפגעשטענענער פרוימעס.
שטאט א נאנט קליין קענסטערל דורך
העלבען די פארשטענדער פון די פויל-
ישע ארבעטער קומען פון צום צו
צוט אין קענסטעס, אונטער'ן הויק פון
נייטערנדיגקייט און אין פארשידענע
דייט אהעמער און דעם שוין קענסטער

ט גרויסע הויקונג אויף זיךער שטיין
 לונג, העלבע קאן שוין נישט און ס'זאל
 נישט טרוםהווען קען דערקעט אגלי-
 סעמיטישע מעגלעכען.
 עס די זעלונג און העלונג פון
 די מילדע לינק גרויסע און הייזען
 שטאד-ראט, אוי פאר די יודישע
 רעסעקטור צו פערנעמען אקטיוו-
 בער פארשידענע יודישע פרעגן ט
 ס'הער זיך הענגער פארויסע שטע-
 לונג, עס איז דאך פאר א פאקט אז
 במשך אלע יודישע סיטואציעס פאר
 יודישע אינסטרוקטארען און הייזען
 שטאד-ראט, טיירענעלעך נאכדעם
 ט דאך דא פארוואקסענע זעלונג פון
 פון די מילדע לינקע.

דרובער זען עס האנדעלט זיך צו
 פראגען פון שטארטשען באהאנדלען.
 העלבע היטען זיך צווישן רעכט
 און לינקס איז שטארק אונטער
 עס דארף דערנעבן הערן א שטעם
 צווישן די יודישע רעפארמער
 פוילישע לינקס העל דאס העלסט
 פאק צו זיך לעצטערונג צוועלפט
 קלערונג-ערשט, נעמט א פאליטישע
 שטעלונג, צו די היינטיגע און
 נעמעט א יודישע פראגע.

קומען קען אנדערע יודישע קרעיוונג
זי עס בעקומען די רעכט קינדער זען
נאר פון די רעליגיעזע יודען. מער
דאס איז א האף פאר יוד קענען העל-
כער עס איז פערמאנען זענען צו רע-
דען פערלויבט פארען פיר ענדער
נישט פערנעמען אז די פחזוקי חרות
און פארם זיי נעמען די אפציעזע אויף
דעם נעמען אין אונזער מעסטע אין
פיר פונען זעהן אז זי וועל ענינים-
מערען.

אין דאריבער הען דן רעזונע שלע
געפונט ויך אין א שטענדיגער אוי-
סענזאציעהאלד שחערער פלינטיג-
לער לעזע, און ון האט קעגנמאל נישט
צו דעקען אוהרע נייטונג אויסגאבען.
קען מען דאס געהט נישט צושרעקען
אלס שבת פאר דן הינע יודען.
אינעם הו מען עקסלירט אונז, און
האט קען און עקסלירט געזען דער
אנהאלט פון דער פערזענליכע האט
אין אונז אויסגעקומען מצוהאונגען.

געט חסדקא דער איצמיגער שמעלונג פון די יודישע רעפארמער.

פרייטע מדינען.

פערשטארבט די קרוינען בעצונצוהן
דער חנוך געוועלשאפט אז דער
איצמינער מעגליכקייט פון מאניפסטאט.
עס אונטערזונט דאס קין שום
סאך נישט דאס די זיין איצמינער חורם
שאפט האט געהאט קאלטאטעל און
אונגעהויערע סעהלען, מיר פלינען
נישט דאסווייט נאך א "אולען" - איי-
מייטאציע - אונטערזעהנען, העלען
העלען אפער און דער זיגונגס אין
סוף פון יארהען וואו א פלעג מאר
דאס שטערשען געוועזען, העל די
אוינע האט אויך כעסס אין די וועל-
בע פאסטען נישט ארויבעלען א
גאנצע רחוק אנדערע מעקסס אין
פילען.

נעמען ס'ר צום ג. ש. ליובלין גע-
האט זי זיך כמעט אין דער זעלבער
לאנג האט אונזער שפּערס. אויך דאס
האט. זעלבן" נעקעצען א תלמה און
אויך דאס האט דערן געזיכערט אינמיט-
טלייזע ארבעטען און אויך דאס האט
די ארמיטע ברעטע אפגעלייזט קאט.

אניש געגען דער דאווענער הלוואה,
אויך דערט האט די פרעסע אויסגע-
הויבען א מלאכה דאס די שטעט
הערט צויעל געלעסטונג און אז די
פולק הלוואה האט שפעטער אויסגעפן
80 פראצענט פון דעם שטאט - בור-
ושבע, און עס האט דאס פאנגעווען
אז די דאווענער הלוואה זענען א קוול-
מאט פון דער הירששטאט פון גראב-
סקיץ, העלפער האט און זייער ערש
די דאווענער הלוואה פאנגעשרעקן די
שטעט. די פאלגען פון די דאווענער
הלוואה העלען הארגער ופן די זעל-
בע, האט די פאלגען פון גראבסקי'ס
הירששטאט — די פערזענלעכע און
פאנאדערברעכונג פון די שטעטלישע
בירושעסען.

אבער נישט בלויז די דאווענער פא-
דער, נאר אויך אין אנדערע שטעט-
עס הירששטאט'ס פראגען חז' זעק-
טענישע, אז. ו. א. אומשטאט אין די
פארהונג געזעהען זעה א שלעכטע
אין בעזיג צו די אומערשטע פון די

[illegible]

- אינמערקסאנמע געשיכטע פון די לעצט

1. מעורבות של דרך אלמנטר במערכת

רב לשון ארזים א מוסקען שווערען
 וואס לעזנדיג וו, היסטאריע וו צום
 בערירען קען ער די אלע אומבליקלע-
 כע ווער הענגע העלפען, מיל צווישען
 דעם פולטער האט האט געדינעט בעת
 דער פלחמה און פערקט און פה אוי-
 רע געקענען האט נישט געקערט די
 גייסטען ארונט פון דענסטורען דו
 געטלעכע וועלכע אויסן שלאכט-
 בעלער, די מוסקע-מאכט האט העקען
 דעם נישט וו געקענען געזאגט, און
 דער רב קען דערווער גי וון געפא-
 חלען און די געפאכטע געשטענענדיג
 כמעט געווישט מוהן פאר די אלע
 אומבליקלעכע האט העקענען זיך צו איהם
 פא-געלונג.

דער רב-הכולל האט ארויסגעלעזען
 אלע בריווע, אויף קמליכע האט ער
 אויסגעשוואנען געזעלעכע הערשער,
 דאס זענען געווען געווענליכע אר-
 פערקערטער האט ער וועל אויף זי ענט-
 פערן און דאן האט ער געדענקט פון
 שטימען צויער וון הויפט-געקערטער
 און צו איהם געוועזן
 האט העס פארט זיך ר' שמואל

עס זענענדיגט דאס הארץ, און האט
האט זיך איהר זענען געווען אין דער
פילאסאפיע דערגעטראפן
אין בין געקומען דאס געזען —
האט דער פאקטאטאר טרויער געזען.
דערס.
און האט האט איהר דאס געזאגט.
רע!
זינט געווען גאנץ ענין, טויר פון
געזען, און האט איהר דאס געזען
געזען טו פאן פון געזען פון דער
פילאסאפיע געזען זי געקומען די אלע
געקומען געזען פון געזען און
געזען געזען איהר קיין, און זעט געזען.
לויב געזען איהר און זיך געזען זי
געזען אין דאס א געזען, געזען
געזען געזען איהר און קיין זי איהר
געזען פון דאס געזען געזען.
די אונגעזען געזען געזען פון איהר.
געזען געזען איהר דאס געזען געזען.
געזען האט געזען דאס געזען פון
דאס געזען פון אונגעזען.
און די געזען געזען איהר — האט
זי געזען — האט געזען די
ווייזע געזען און די געזען פון געזען

א קאנצערט פון אברהם בער בירגבוים
פונאנגארע שולפונגסן אין בערלין.

קירורטמטצורטט אין בערלין גישט נע-
בוירען. נאר טאקע אין לאנד, ארער
נערט, אויפנצווינגן און אויפנעק-
רעקט גיט דא גרעסטע חנוים און
רבים אין שטוב, טוב אדער חסיד
און טהענגער פון בורגבוים'ען — איז
דער ראווינער יונגערמאן פאסט א שוים
א שוויי, און ער האט געקענט אין א-
עלבע שוועקע גוי'שע קעג שרענסט-
רען טאט אדערעלע און קאמפלוצורטע
יודישע נגינה.

אין דער משפּטסאמאדער סיגאנאס
און דער בורגוויץ'ס מיט זיין בעריהם-
מען פאר. און זען דער בער האט
אויסגעפירט'ן בורגוויץ'ס געשעפטען
בכח מדליקין'ן זענען דאס מענטש אוי-
נען זון אין קאלבראטעס בערענגע-
גאנצען די געשעפטען זון זענען גרוי-
סע תלמידים: דראסקא, זוקערמאן,
שערמאן, קובאצקי, שול געס, גראבי-
נער און די גאנצע פלעטערע קעמפיען
בערהאטע חנוים און בענגים. האט
האזען דאסאלס, מיט אזוי פיל ית-
רען ציווק, אויסגעפירט דעם זעלבן
בכח מדליקין'ן און וואל פון דער דע-
פאלס לעמבערגער, לירט, העלבע זון
הייז פון אויפ'ן קולס האט צוגעפן
מיט איהר שעפער.

גער זען איך האב שניטען געקע-
 גען די אויגען, איז פאר מיר געשטע-
 נען א פאר פון מיר אונגעקומע-
 פליסער, געשטאנען שטענדיג די דרע-
 גער מיט די עלעקטער גאסען זון די
 הער, יודען און גוים, פאנער און
 פרויען און פאר חז' שלע באקען און
 געווענען האט פארן לויט... נאמען.
 אוראי און נישט פארן פרויען, און פארן
 יונגע לויט נאמען, פאנער, געט מרלי-
 קין, דעם דערדעל ביי רבן געמאל-
 אטער, און דעם, וביום השביעי" מן
 מען פארן די גאסען נישט אריינפאקע-
 פארן, דאס מוז פארן שוין געוועזען נאך
 פאפס... פאפס אונטער... נא, חז' זאל
 איך אונז... פאפס אונטער, געמאל-
 האט — — — — — ווי געוועזען נישט

אונגעפיליך און דאס נישט געזען
 קען קעגנערט ספעציעל פון בירגערליכע
 שאטונגען, נאך בעל פון וויסער פון
 נאנטערער מוזיק און אויפגעטרעט
 זענען געקומען א חזן פון פירנדיג
 אויך דו הערן פון מונדזשעק, פיל-
 נער, רעדעל רייזער, דעמאנסטראציע
 אונזערע קערנעלעך וויסע חנים און
 קאמפאזיציען, נאך דאס פיר דאס
 פארנער און בן-עיר פון אונזער בעל-
 סען און אונגעפילטען בירגערליכע
 ע"ה, שרעקענע דערצו נאך פאר א
 שטענדיגער צענטע — קען אויך
 נישט געשעהן דאס נאמן, אום נישט
 אויסצורעכענען אויפן קעגנערליכער
 דאס פון בירגערליכע שאטונגען.

און וועגנדיג אוי בשעה דעם קעגן
צערט אין דעם פרעכטונגן וואל פון
יער בערלונגער האַטשילע פֿיר שוועק.
האָב איך געפרוּבט פֿערמאכען אַ חבֿ-
לע פֿון אויגען און ווך פֿערזעצן אַ
דער נישט הענגנדיג פֿערמאכנדיג פֿונעם-
נאָנץ אין סטענאָמאָנאָ. האָט צירנאָוויס
האָט און פֿיעל יאהר שטעטעמאָש
געקניגט און הירער האָב איך געקערט
דעם געלעסענן „שעה“ מיט דעם
הארציגן „כי שבת ימים“, האָט דאָס
קלענע סכּמֿל יעהרנען יונגלעך, מיט
דעם פֿינקס און יעסען וואָס-טאָמאָנע
האָט אויפגעפֿיהרט און וו נענצע פֿי-
נענצע געפֿעסעלט מיט ווען שתיקוּת.
דאָס און געהערן דער ווען פֿון צירנ-
ווייס דיריגענט, איך האָב שוין פֿער-
געסען ווען גאָסען, געבן דער לעזער
סטענאָנע פֿאמיליען און חסידים פֿון
צירנאָוויסן קעלען געהט אויף חן איך
דעם קעמטל נישט פֿערנעסען.

ויך האם אטאל אלץ בעסער ענטפערן
 לען כריז וואל קענען ערשילען
 האטמאנ העלפער הערט אויף איהר
 אריינלעגן, דערצו דערפון איהר
 אנגעשטערענט, הערען אלע פרוה האם
 מיר ערמאנען, נישט צו שפערן
 איהר נאכמאלן נאנט נאך מערקערהאט
 עלשטארקען, פערעסערן איהר ענט-
 פערלונג, מערקערהאט איהר ענט-
 פער, אז וואל קענען ארומגעפן איהר
 עפערונגן, דער צו נרויטע מאסן העלפער
 זענען אנגעפונען אויף איהר הילף, אויף
 איהר אונטערשיצונג.

עס דארף בי דער דאווינער נעלע
נעהלט אויפגעקויפט נעמטמם הערע
אויף דעם מאקס, אז ביו מאד 2 יאחר
צוריק ווען אין דער שטיין פון דע
באנק געשטענען מענטשן העלכע הא-
בען נישט צורשטאנען דעם אינגעמא-
ליכען ציעל פון דער באנק, אז דאס
דערפאר ווען די נעמטע פון מומעל-קלאס
אבער נאך געווען נישטגענוגען אין
דעם געלונגען די דאוונע מענטשן דעם
זו איבערצוגעבן, צו ענדערען וועל-
כעמוג און אנצונעמען די ליניע העל-
כע אויף די ריכטיגע, אויף האבן די
וועלכע מומעל - קלאסען אריינגעקויפט
אין דער באנק ווערע אייגענע מאד-
שטערער, אמת אין א קלינער צעהל
אבער די עטלעכע האבען א גרויסע
העטעה אויף דער באנק און דאס פון
פעיצחעקעט הערען אלס א גוטער א-
הויב.

און פיר קענען ווען ווערט און באהערדע
שטאנענדיג וועלען די יעניגע חסדע
ווענען שטעהרענען פאר אינערע פארט.
און דער עקסטרעמע פון דער באנע
נעמט דערען אהערע אנהערע, אבער
דאס מוז פארקומען פארמאכט.
האל צו אהערע א באנע פון מען הע-
בען האלטיקאמערע, מוז מען ווען
פארמאכט פארקערט, האל צו באהערדע און
צו באהערדע.

און דאס דארפן פיר נעסען
 אין א קימפניג אויף דער הענט-
 בער שלעכטענער פערטוסלונג. יעדע
 דער האט קומט אויף די פערטוסלונג
 און בעטלונגס ויך אינגאנצן בעטשטאנען
 איהר העמפערדיגען גורל. דארף געדענ-
 קן און ער מוז קומען מיט דער גאנצער
 צער ערשטקייט, נישט קיין וועג נישט
 אין דער העלפס ארען און די העצען.
 נאר ער מוז פערשטעהן, אז מיר מוזען
 בויען די באנק און נישט ווי צושטע-
 דען. מ'פארשן בשום אופן נישט נעממאכט
 העצען קען קעמפערסעמע, מען מוז
 נישט און וועגן העצען קען בעקעל-
 באפער, הייל דער סאפענט ווי צו
 ערנסט און מען וועט ויך קענען פאר און
 בען אויף צוועלפטע וועלכעס פאר און

עס איז אונז שוין פאר יעדען
אונז נעגונ קלאר אז דו באנק ספיר
דיעלציע האט א קאלטאטעל בערע
טונ פארן אויפבויע פון דעם יודישען
עקאנאמישען לעבן. ווען פאר דעם
מלחמה האט דו באנק געהאט קלענע
פערזאנליכע - מעגליכקייטן אין עס
נאך דער מלחמה צו עררענען דעם תוכן
דער אונזערער, געהערט צו דיין
דעקטע ווי דער יודישער קלען-מוהל
דער יודישער בעל-מלאכה, הארעם פאר
די פארקויפטע און גרויסע מוהלים
העלבע האבען קערעס און ער באנט
פאלטן. פער און אנדערע צווייטע
פונק און עקסעלען דיפאזיטירט וועט
ערע עקסעלען געווען און דער נאנטע
א קלענע פערזענלעכע, שטעלט די
באנק סאלוועלציע א קלענע רעלע
הילף צו געווינען ווי גוט שטארק
אין איהר פאר דעם האט און פער
ערשט-קלאסיגע צערטונג און אויסשט
א לעבענס-האג פאר די נאטעלעכע
סונדענענענער און בעלי מלאכות
העלבע האבען גוט קען פערען קער
דיסטן און די פערשערענע פונק און
זי מוזען צוהילען גרויסע פראגעס
ווען ווער דארפן האבען געלד. ענדער
היום האט עס ווי ארויסגעווען און
דעם היי-ערגענען פאר מסח, ווען די
לעבונג איז געווען א שטענע, און די
קלענענער און בעלי מלאכות האט
גען געווען צוהילען די עקסעלען האט
זי האבען אויסגעשטעלט רעגולירונג
אויף א גרויסען מיינן פאר יעדע פער
ען פארות, און דאס די באנק עקסעלען
ווען הילף מוט איהרע הלאות און אויף
ערענענענער ווער כבוד און עק-
פערענע.

אמת און, און דאָ שטאָט צעפֿירונגס
נאָך נישט און דעם געזען אונטער
די בעקער־נישען פֿון גאנצען יודישען
לעבן, העלבע דאָרף העכען קעלפֿאָלע
פֿונעם, דען פֿיר פֿונעם געזען
אין דער צענט פֿון דער מלחמה האט
די באַנק צעפֿלירונג פֿעסעט איהר גאנץ
קערפֿער און וו האט געגעהויבען
איהר מעטאָדעס פֿון בעקער־נישען
פֿונעם, און דעפֿאר מאַך און נישט
זאָמען וועלגען די מעגליכקייט דער
באנק און וועל וועל וועל געפֿירן, און
האט מערער אלץ בעקער־נישען וועל וועל
דער פֿאקטאָר האט שוין אלץ די גרויסע
שעלען און לעפֿען פֿון די פֿרעמדע יודישע
שעלע מאַכען.

עם איו דא אױספונקטן אן דן באנק
וואל צעקומען הלואות פון דער באנק
פאליטיק און דאס מעט זעהן צעפאלען
האבען א גרויסע צערטונג פאר איהר
ענטהאלטונג, מיט אפן הארץ, אונזער
ניצנע אױסערצושטעלען דארף זיין
צערטערע איהר דעם אן דן באנק וואל

2. 34567891011121314151617181920212223242526272829303132333435363738394041424344454647484950515253545556575859606162636465666768697071727374757677787980818283848586878889909192939495969798991001011021031041051061071081091101111121131141151161171181191201211221231241251261271281291301311321331341351361371381391401411421431441451461471481491501511521531541551561571581591601611621631641651661671681691701711721731741751761771781791801811821831841851861871881891901911921931941951961971981992002012022032042052062072082092102112122132142152162172182192202212222232242252262272282292302312322332342352362372382392402412422432442452462472482492502512522532542552562572582592602612622632642652662672682692702712722732742752762772782792802812822832842852862872882892902912922932942952962972982993003013023033043053063073083093103113123133143153163173183193203213223233243253263273283293303313323333343353363373383393403413423433443453463473483493503513523533543553563573583593603613623633643653663673683693703713723733743753763773783793803813823833843853863873883893903913923933943953963973983994004014024034044054064074084094104114124134144154164174184194204214224234244254264274284294304314324334344354364374384394404414424434444454464474484494504514524534544554564574584594604614624634644654664674684694704714724734744754764774784794804814824834844854864874884894904914924934944954964974984995005015025035045055065075085095105115125135145155165175185195205215225235245255265275285295305315325335345355365375385395405415425435445455465475485495505515525535545555565575585595605615625635645655665675685695705715725735745755765775785795805815825835845855865875885895905915925935945955965975985996006016026036046056066076086096106116126136146156166176186196206216226236246256266276286296306316326336346356366376386396406416426436446456466476486496506516526536546556566576586596606616626636646656666676686696706716726736746756766776786796806816826836846856866876886896906916926936946956966976986997007017027037047057067077087097107117127137147157167177187197207217227237247257267277287297307317327337347357367377387397407417427437447457467477487497507517527537547557567577587597607617627637647657667677687697707717727737747757767777787797807817827837847857867877887897907917927937947957967977987998008018028038048058068078088098108118128138148158168178188198208218228238248258268278288298308318328338348358368378388398408418428438448458468478488498508518528538548558568578588598608618628638648658668678688698708718728738748758768778788798808818828838848858868878888898908918928938948958968978988999009019029039049059069079089099109119129139149159169179189199209219229239249259269279289299309319329339349359369379389399409419429439449459469479489499509519529539549559569579589599609619629639649659669679689699709719729739749759769779789799809819829839849859869879889899909919929939949959969979989991000100110021003100410051006100710081009101010111012101310141015101610171018101910201021102210231024102510261027102810291030103110321033103410351036103710381039104010411042104310441045104610471048104910501051105210531054105510561057105810591060106110621063106410651066106710681069107010711072107310741075107610771078107910801081108210831084108510861087108810891090109110921093109410951096109710981099110011011102110311041105110611071108110911101111111211131114111511161117111811191120112111221123112411251126112711281129113011311132113311341135113611371138113911401141114211431144114511461147114811491150115111521153115411551156115711581159116011611162116311641165116611671168116911701171117211731174117511761177117811791180118111821183118411851186118711881189119011911192119311941195119611971198119912001201120212031204120512061207120812091210121112121213121412151216121712181219122012211222122312241225122612271228122912301231123212331234123512361237123812391240124112421243124412451246124712481249125012511252125312541255125612571258125912601261126212631264126512661267126812691270127112721273127412751276127712781279128012811282128312841285128612871288128912901291129212931294129512961297129812991300

פערזענלעך אין פאז 1927.

[illegible]

אויך האט געהאלטן טאכען א בענד
דעם ראטמאן ד"ר בעסמאטיץ, נאר דער-
שטענדיג זיך אין ווען בעזען בליק
האט אויך זיך דערשרעקט, און איז דעם
רעזינירט.
דערנאך האט זיך אבער געהער נוס
אויפגענומען דער ראטמאן ד"ר בראם.
זי איז זיך וועלכע צוקומען צו איהם,
האט זיך זיך געהער שטויב צעניסען
מיט מיר, און זאגט מיר, אז אויך זיך
פון חסות נעקומען זיך, מיטשטעלענע-
לען, וא, זאג אויך, מאקן געברענגען,
זיך הייט טאקע וועמען דאס דורך
און דורך... זיך מיט צערגעניגען, זאגט
אויס דער ראטמאן, זאגט, און א-
דער אויך קוק נאך שטוב, שטעלען,
גרויסע אונטערשטעלען, און אויך
העסט ער אונטערשטעלען... האט זיך דער
געזעלען, אז ער זיך נאך, זאגט.

חַגֵּי דָּאָס אַיִן, וְאָנֶט עַר, דָּאָס בַּקֶּמפֿ
 פֿון דו עסר כּוֹזֵת, חֶסֶל פֿיר יוֹדֶען
 וועלען צונעמאָניסן צו דעם, פֿיר חַיִּ-
 פֿען און די פֿרייזיס וועלען בֵּיזן, און
 פֿיר, און און נאָך פֿיר, חֵיפֿען חֵן יֵז
 אונסער־קופּעל, טווי און פֿיר וועלען
 טרִיפּער־נען פֿון יֵז דעם הָאָט פֿאַר
 אונז און נופֿ, אמת, עַר און נישט
 קען שטאַרקער יודען-פֿאַרניג, עֶבֶר —
 עֶבֶר — וְאָנֶט עַר פֿום א שטאַרקער
 פֿאַן, דִּר פֿאַרשטעקט קען דו און
 איינעל, און און פֿיר העכען אר־פֿע-
 קעס און די איינען אר־פֿע... האָט עַר
 אונז פֿאַרשטענען פֿון אונז נעמטווען
 דאָס הָאָט פֿיר העכען פֿון אונז פֿאַר-
 לאַנגט, שטערט און פֿאַר פֿום די
 לוינקע, יֵז העכען יֵז ווערען נישט טא-
 דערען פֿאַרשטענען און פֿאַרשטענען, פֿום
 העלעך פֿיר קאָנען יֵז נאָך נישט פֿאַר-
 נוצען און פֿיר טווען פֿאַרשטענען אונז-
 דען אַלעס פֿאַרשטענען... און האָט נישט
 פֿאַר — עַר־נאָט דער פֿאַרשטענען ווען
 נעמטווען פֿום א שטענעל — פֿיר
 העלעך פֿאַרשטענען אונז פֿאַרשטענען פֿום די
 אַלעס פֿאַרשטענען די יֵז פֿום ווערען
 נישט...

שפופער בין איז טחנק צום האל-
פאליטשקער פון דער קאמאנדי-
לער, איז האט איהם געשריטען און
פראפן פון דו אינדוסטריעלער
מאריש און הערצערט עקען האט און
פון געקעמט האט ער לויט פון
גנידערגעזעט און פון איינפאקערט.
מאליק פרוקעסען זאגט און, און בין
געזען אויף דער זייגונג פון שטערט-
ראט בעט איהר האט און האט פיר-
פריינט דאס פרוקעסען, אז ער, און
נאר ער, און דער איינפאקער-
בליט אין אונזער שטעט, און האט

פאליטיק אין שטאטס-ראט) ער האט
 מיט קאנזע בעזער אינפאמירטן, און
 האט איהם געדאנקט, האט און דו
 עטליכע קערטער האט דער פאליטיק-
 סטער האט ס'ר געוואלט האט און שוין
 גענוג, אפילו אפגעלע צופילע,
 אינפאמערטן וואס אין דער פרוה
 האט און געשריטט, און און העל בע-
 פער געהן אומגעוויינטלעך ביי אונז-
 רע הענטלעך פלל-געהער, עפנים אפאלט
 מען וויל הענטלעך, און וויל געזעהנליך
 האט און, געטאט דעם ערשטען דו-
 וואס איינער יודישען פרעזידענט דעם
 ד'ס געלערנטע.

ליקטער פרעזידענט האטער האט און
 געזען און ליבערשטער און מיר גע-
 וואלט פארשטאט האט און יודישע קעלט
 געשטאט פארן פרעזידענט בעת דו
 גאנצע געלערנטע און דו יודישע
 געוואלט האט אונזער גרויסע פרעזידע-
 טעס צו דער קלענערער היינטשטאט,
 און, דערזעהל און איהם, האט וויל
 פאר מיר בעקלאנט א יודישע אונ-
 טערזעהער און ער האט איינגעזעהן
 א פערטע און צוזאמענלען דערזעהן
 צו דער קאנאליזאציע פאר 16 וואנטעס
 א פערטע האט מען איהם געשט-
 אט, און א חיות און דעם און צו צולוג
 האט מען צו איהם געט קען צוטרע-
 און מען האט געשטעלט אין א קרופט-
 ליבער אונטע פאר 24 וואנטעס א מע-
 פער, אט בעקלאנט וויל פאר מיר א
 יוד און — גאר אונזער פרעזידענט
 לאזט מיט גענוגן ער האט
 פאר איבער דו דער און וואלט, און פאר
 איהם און דעם געט קען געזען, ער
 האט און מעהר ערלויבט פון מיר, גאר
 דאס האט און הענטלעך געזעהן פאר
 איהם און געהען דער איינגעזעהר אויפ-

און דו אדווערס האט בין אונס פארו
נאכען אים געפערט אדאלער פערזענלעכע
שלע האבען דיר געלויבט, דאן נאמען
אין נאמען אונזער געליקעם בל דער
גאנצער שטאט, און פארוואס...

קומט פאר א האט ער פיר געפרעגט
פון אונס פאר א צענטונג אידן בין, און
הער אונז אונז אונז אונז אונז אונז
מאטאציע, האט ער געזאגט פיר צו
געפערן און ער האט פאר געהאלטן
א לעקציע הענטלעך, אונזער, אונזער,
היינט הענטלעך דער קראפט און פאר פון
דו אונזער, און געזאגט האט ער א
אונזער אונז, געזאגט און פאר אונזער,
היינטלעך אונזער אונזער און דו אונזער,
איד האט געזאגט אונזער אונזער אונזער

אן צו מיטשן אין קאס. האב איך נישט
 שטעל צונעמאכט צו דער מחדר און
 וואוינז, איך בין שוין אויף דער גאס.
 שפעטער—עלף און חלום—פון איך
 שחטק צום הייז, פרעוירענט דוואַ-
 איך האב איהם געטרעפֿען בעה ער
 האָט געקעלט מיט אַ זענע חסידים.
 אויף מינע געשטעלטען האַרענע האָט
 ער געקעמפֿערט קורץ. איך בין היינצ-
 פרעוירענט, אבער איך קען קענעמאל
 נישט דערלויבען און אַ דעקסטערל האָט
 האָט אַנב ערהאלטען פֿון - הכל מיין
 שטופֿט מחדר פון מיר וועל האַבען דו
 גאנצע דעה אין אויב ער פֿערשטעהט
 העלען שטערט, חורשטאָט אַ קרעק
 בין און אַ פֿאַרשטאַנד און פֿערשטאַנד
 געמער אַ קרעק... איבערגעגעבן—אונט
 דר היינצ-פֿרעוירענט—ואל איך און
 וועלען מיט האַצען (ער פֿיהרט דו

אויז וו איז דער שטערט קאפּט און
 איצט מיט'ן מאַנפּפּארט, מיט דער
 וורטשאַפּט, מיט דער קאנאָל-אָדער
 מיט געפּלעצטע רעדערן און עלקטרי-
 שטן שטרעם, זיין ווי מען שטערט זיך-
 גען אויך אונטערזעלענע פּונקט און
 פּערזן שפּאַרט-ראט און ליאָדע פּונקט
 קען דאס אויפּרעסן, אָבער אויז וו
 אונזער ווירט, דערנאָך און אָפּט און נישט
 און אָרדנאָט, האָט זיך געשלאָסן
 אנטהאַלט פּער אלעמאַל און שטאַנד און-
 טערמינען פּער דאָ געלדערס פּלען און
 הערען האָט זי וואָנען עפּיס צו דער
 פּערקאָבער קאָפּט און וו אויז וו
 טראַכטען טרויסענדריקען און דער
 גלעסע.
 א נאָנען מען האָט איר נאָך-
 גערעדט מיט דעם דאָנען גערעדט
 און נישט געקאָסט האָט און ביי דער
 פּערן געוואָרענען, אויך און שלעך האָט
 איר דער געדאָק גישט געקלעבט און
 זי'אָדע געזעהן און חלום וו איר קופּ
 צו אונזער רעדט, דעם שטאַרט-פּערזן-
 דענט, און באלד וו פּאָדע געפּענט
 דאָ מיטער הער איר א שטערקע הופּט-
 ריט און העמפּערנען קולות, איר האָב
 זיך צוריקגעקאָמט, פּאָדע געפּענט און
 דאס וועט א שטערקע און דער דאָ-
 טער בעטראַכט איהם, באלד האָט איר
 אָבער געוועזען און איר האָב א שעות,
 און דאס חופּט און דאָ קולות קומען
 און איר האָב, דאָ נישט זיין חלילה
 גער און רובּאָ.
 איר טרעט צו באלד צום ענין און
 דעם איהם: אונזער פּערזענלעכע האָט

יודישע מלאכה און אינדוסטריע
אין אלטע פוילישע צייטען.

שחוקקען", וואג איך צו איהם: גיל
 פאניק דאקטארשע, דאס סאל העלען
 זיין וויך בעסטעס מום די וועלט, איך
 ווען נעקטשע אדער ארויפקוקטען
 הילף חספן — הייב איך אן — פאר-
 האט האט איהר געשטעלט נעקטש
 חדרים, מעגט איך חספער, די יודישע
 עקספליקאציע איז בעאנרוהעט צו-
 ליעב אדער, מען האט אדער אנגעשריט
 דעם מאדעם, און פלוצלעך אזא רעקט-
 ליעזע זעט נאך רויזע, רופט ווי צו
 פאר אן די בראם, וועט העל איך אים
 דערעזעלען מהחל ועד כלה, און אים
 זאל איך אדער אנגען רבות, עס האט
 געדויערט העכער 2 שעה אונזער גע-
 שפער, און איך האב אזוי פילע זא-
 פן ווי דערמאנט, פון העלבע און
 פון חורקלעך אבערראטע געזאגטע-
 נען, איך קען אדער דאס גושט אנפער-
 רויזע, און חיל גושט אדער אזא מילד

און חיל גיסם ארויסרופען קען נישט
בלומס...
צום אהענקענען העב און איהם נאך
געפערנט אין פראנץ: פארשעס האט
ער בעת די' צעצטע צושטימונג זיך
נישט געהאלטען און זיין פרינציפ
האט, זאגט ער, זייערער פרינציפ
פיר העלסטען געשטאנען ארויסצוגען אלי
העס אונז פאסעס הער, ליבער זענען
נאך דעס קעמפלער העלעס קען לעבט
אויף אונז ארויף אויס'ן מויל און אויף
די הענד און פיס א פרוידיגער פונעם
העס ער פיר אויף די הענד, און
אויס'ן מויל אזוי ווי ער העלט געהאט
קעסען.
אין העב איהם פערשטאנען און
שעק צום אהענקענען פארהייליגט נאך
נישט טרעפערנדיג איהם אין דעהער
האב און זיך פשוט געקען און ער
פאסעט ווי אן אלטמאנדיגער פאר
פאר

שהצטערן, ואן איך צו איהם: נען
 מאנע דאקטארשע, דאס סאל העלען
 פאר זיך פשטען מיט דו רשעלע, איך
 בין געקומען אדער ארצטקוקען, איך
 וויל חסדן — הייב איך אָן — פאר-
 האט האט איהר געשטימט געקען
 חטאט, מעגט איר חסדען, דו יודישע
 עקענליכקייט איז בעאונרוהנט צו-
 ליבע איהר, ס'זאל איר אָנגעשריט
 דעם באגראט, און פלוצים אדער רעזע-
 ליציע זעט נאר רויט, רופט זיך זיך
 פאר אָן ה' גראס, וועט חסד איר
 דערזעהלען מהחל ועד כלה, און האט
 ואל איך איר אָנגען רבות, עס האט
 געדויערט העכער 2 שעה אונזער גע-
 שפער, און איך האב אָווייזעל ווא-
 פון זיך דערזעהט, וואו ערזעהט איר
 בין חורקלעך אבערזעהט געזאגט
 נען, איך קען איר דאס גוטע אונזער-
 רויט, איך וויל נישט איר זאגן מיט
 איר

א גראדירעווער האַנצערס פון
ה' סיראַמא.
דעם קומענען זונטן העט דעם
פערשטאמאדער יודישע פובליקיס-ה-
ען די נעלעקנהעט צו הערען א
קענערט פון דעם העלס-בערוהסטען
אבער-קענטאר ה' פורשטא, וואו ער
העט זונען רעליגיעזע און יודישע
פאלקס - ליערער, און דעם קענערט
בעשולונען יוד אויך העלענט פורשטא,
פערטאן שטופע, בעם קלאהיר פראפע-
סער שטערלינג.
עס פון אייביג צו דערמאנען דער
פורשטא וואו.
דעריבער איז פערטא ווי נאכער אז

רעפונגס-האמיפטעס
ביי דער יוד. גמינ
אין משקנסמאכטן.

**פאבריקאנטען
סיחרים.**

**הליינהענדלער
האנדווערקער**

בטמלינג זיך אין ד
מיטלינגט, וואס ווערע
אייגנטאדענט ווענט
דער פראגע פון צוואנג
וונטאג = רוד.

קופאן נר. 2

צום גורל פון דן כוכב-פרעמיעס
פאר מאי.

אויב דער שפאם וואלט געווארן
אין חזן מ'האלט ווער געמוזט פערזענלעך מיט פערזענלעך אויפן דעם פירונג, האלט ער
אונזערע מענטשן מיט
האלד דערקענט
עטקער'ס פוירינג. אלערלע פארשען — פון
פירונגן העלפן צופירונגסמעלען די ראפירטסטע פֿינעסעקער. פון דארף פֿאָרערן
נעלע פאקונג מיט דעם שוין-צייטען, עטקערס העל קע
אויפן צעכונג פֿערשפֿען אויף פירונג און פֿוליאַרעס
לייטע אויפֿוואַרעט, אויסנאָם F. און ביכערע וועגן אוי
אויפֿציעלענען קען-אמאראס, דעם האַנדלר און דער קיך
פֿירט דערשן. פֿירטלען און קעלן דעם ביכערע פֿען
אויפֿהעלפֿען, געשען מיר ויך הענדלן, פֿילפֿענדל 40 גראַ

[illegible]

2 נײַעסעס איןלענדעס פילמען.

גרויסע סענסאציע פון סעזאן.

פון שבת, דעם 14 מאי אין וויען.

KOCHANKA SZAMOTY | BUNT KRWI i ZELAZA

דראמא אין 8 אקטען לויט דער נאָוועלע פון ג. דאָנאָטאָווסקי.
אין די הויפט-ראָלען: ה. לאַפּענדוקאָ, ה. סאַקאָווסקי, יוריזאָ ינאָ מיס.

פּענאַמער
"אדעאן"
אלעק 27.

פון חתום איבערן ווער-פּענאָן
סעזאָן 5, וועטאָן
האלד 6, דעקאָן-פּענאָן
לענדעס פּענאָן חתום 10

מעכטיגע טראַגעדיע, וועלכע פיר האַפּען אלע פּענאָלעכעס,
וואָס וועט געפונען אַ אַפּקלאַנג אין יעדען מענשליכען האַרץ.
אין די הויפט - ראָלען:
דוּשאַן גילבערס רענע אנדריע.
מוזיק - אלעקסאַנדאַר פון די יערוז פּרעזיק.

די קרייז פון אונזער רעפּערטואַר, פילס וועלכען פיר וועלען אוי שטעל נישט ווערען
קונסטלערע וועלכע איבערשטעלן אלע ביי אונזערע פילמען.

WIELKA PARADA

פּענאַמער
נאוואשיני
אַרבע 12.

לענדעס פּענאָן חתום 10

Redaktor Izrael PŁOCIER

Wydawca B. BOCIAN

Druk. B. BOCIAN I-za Alcja 26 6